

**International
E-Waste Day**

Video z mnenji naključnih mimoidočih s celega sveta o nevidnih e-odpadkih:

<https://www.youtube.com/watch?v=8GyDVIEFuFY>

Animacija o nevidnih e-odpadkih:

https://www.youtube.com/watch?v=2pzAPi_gSkc

Rezultati raziskave o nevidnih e-odpadkih v letu 2022:

<https://drive.google.com/file/d/17la16yo5JoTf7tp6LbXVWiaF4D4M7Oa8/view?usp=sharing>

Nevidni e-odpadki so v središču pozornosti [6. mednarodnega dneva e-odpadkov](#), ki poteka 14. oktobra vsako leto

Nevidni e-odpadki: skoraj 10 milijard dolarjev se nahaja v pomembnih surovinah, ki jih je mogoče pridobiti iz ogromne letne količine e-igrač, kablov in e-cigaret

Vsako leto neuporabljeni kabli, e-igračice, oblačila z LED lučkami, e-orodja, e-cigarete, detektorji dima, USB ključki, zobne ščetke in nešteto drugih majhnih potrošniških predmetov, ki jih potrošniki pogosto ne prepoznajo kot e-odpadke, nanesejo 9 milijard kilogramov e-odpadkov, kar je ena šestina vseh e-odpadkov po vsem svetu. Mnogi so shranjeni v domovih, morda odloženi za morebitno prihodnjo uporabo. In veliko ljudi se ne zaveda, da jih je mogoče reciklirati. Ta »nevidna« kategorija e-odpadkov na enem mestu bi bila enaka teži skoraj pol milijona 40-tonskih tovornjakov, kar bi zadostovalo za 5.640 km dolgo kolono le-teh od Rima do Nairobija.

Mednarodni dan e-odpadkov (#ewasteday) je letna ozaveščevalna akcija [WEEE Forum](#), katerega članica je tudi družba ZEOS, d.o.o. iz Slovenije. Poteka vsako leto 14. oktobra. Njegov namen je izpostaviti naraščajočo problematiko odpadne električne in elektronske opreme in spodbujati odgovorno ravnanje z njo. Letos akcija posveča pozornost nevidnim odpadkom, zato so organizatorji naročili Inštitutu Združenih narodov za izobraževanje in raziskovanje (UNITAR), da izračuna letne količine t.i. nevidnih e-odpadkov. Rezultati so v celoti predstavljeni [tukaj](#). Spodaj pa smo za vas pripravili nekaj slikovitih primerov posameznih nevidnih e-odpadkov:

- Vsako leto zavržemo 3.2 milijard kg e-igrač, ki predstavljajo kar 35 % vseh nevidnih e-odpadkov. To so e-avtomobilčki, e-vlaki, glasbene igrače, govoreče lutke, brezpilotna letala ipd. Za lažjo predstavbo: skupaj se letno zavrže približno 7,3 milijarde kosov e-igrač, v povprečju približno ena e-igrača na vsakega moškega, žensko in otroka na svetu.
- Vsako leto zavržemo 844 milijonov e-cigaret, kar tehta toliko kot 6 Eifflovih stolpov.
- Lansko leto je bilo zavrženih 950 milijonov kg kablov, to je toliko kablov, da lahko z njimi 107-krat obkrožimo Zemljo.

Pascal Leroy, generalni direktor WEEE Foruma, pravi: *"Nevidni e-odpadki ostanejo neopaženi zaradi svoje narave ali videza, zaradi česar potrošniki spregledajo njihov potencial za recikliranje. Ljudje navadno prepoznavajo električne izdelke kot tiste, ki jih priklopijo na elektriko in redno uporabljajo. Toda veliko ljudi je zmedenih pri vrstah odpadkov kot so izdelki za hobi in prosti čas, in kako jih reciklirati. Marsikdo se ne zaveda nevarnih sestavin, ki jih vsebujejo e-odpadki. Če niso ustrezno obdelane, lahko snovi, kot so svinec, živo srebro ali kadmij, prodrejo v tla in vodo ter jih onesnažijo."*

Vrednost e-odpadkov

Številne od teh naprav, kot so e-cigarete, ki postajajo vse bolj priljubljene v nekaterih družbah, vsebujejo litij, zaradi česar je njihovo baterijo mogoče ponovno napolniti, vendar povzroča tudi resno nevarnost požara, ko napravo zavržete v mešane odpadke ali na druga neprimerna mesta. Poleg tega Evropska komisija meni, da je litij „strateška surovina“, ki je ključnega pomena za evropsko gospodarstvo in prehod na zeleno energijo, vendar so oskrbe zaradi slabega recikliranja ogrožene. Po drugi strani vsebujejo kabli dragocen baker, ki ga je enostavno reciklirati, povpraševanje po bakru pa se bo do leta 2030 samo v Evropi povečalo za 6-krat, da bi zadovoljili potrebe strateških sektorjev, kot so obnovljivi viri energije, električna mobilnost, industrija, komunikacije, letalstvo in obramba.

Vrednost surovin v svetovnih e-odpadkih, ustvarjenih v letu 2019, je bila ocenjena na 57 milijard ameriških dolarjev, večina tega se pripisuje komponentam železa, bakra in zlata. Od celotnega zneska je 1/6 oz. 9,5 milijarde dolarjev materialne vrednosti vsako leto v kategoriji nevidnih e-odpadkov.

Virginijus Sinkevičius, evropski komisar za okolje, pravi: *»EU priznava pereč izziv e-odpadkov. Nadaljnja širitev proizvodnje in porabe elektronskih naprav ima znatne okoljske in podnebne posledice. Uvedba razširjene odgovornosti proizvajalca v zakonodajo o e-odpadkih pred dvema desetletjema je postavila temelje, a tukaj naša pot še ni končana. Spodbujati moramo krožno gospodarstvo za elektroniko, tako kot za druge izdelke, ne le za zmanjšanje našega vpliva na okolje, temveč tudi za utrjevanje vrednostne verige in zmanjšanje njene odvisnosti od tretjih držav.»*

E-odpadki so najhitreje rastoči tok odpadkov na svetu

Po podatkih Združenih narodov bo leta 2023 po vsem svetu proizvedenih 8 kg e-odpadkov na osebo. Samo 17,4 % teh odpadkov, ki vsebujejo škodljive snovi in dragocene materiale, bo po vsem svetu zabeleženih kot ustrezno zbranih, obdelanih in recikliranih. Preostalih deset milijonov ton bo odloženih na odlagališčih, kopičenih v gospodinjstvih, zažganih, neustrezno obdelanih ali pa se jih bo nezakonito prodalo. Celo v Evropi, ki je vodilna v svetu pri recikliranju e-odpadkov, je le 55 % e-odpadkov uradno prijavljenih kot pravilno zbranih in recikliranih, pomanjkanje ozaveščenosti javnosti pa je eden od dejavnikov, ki državam preprečujejo razvoj krožnega gospodarstva za elektronsko opremo.

Glede na študijo iz leta 2022, ki so jo razvili Inštitut ZN za izobraževanje in raziskovanje (UNITAR) in člani WEEE Foruma v 6 državah (Združeno kraljestvo, Italija, Portugalska, Romunija, Slovenija in Nizozemska), se v povprečnem gospodinjstvu nahaja 74 e-izdelkov, od njih jih kar 13 le hranimo (9 od jih je neuporabljenih, vendar delujočih in 4 pokvarjeni). Majhna potrošniška elektronika in dodatki so na vrhu seznama kopičenih izdelkov. Če ti pripomočki ostanejo v predalih in omarah, dragoceni viri, ki jih vsebujejo, ne vstopijo ponovno v proizvodni cikel.

Ko so elektronske naprave in komponente neustrezno odvržene, ker niso prepoznane kot e-odpadki, pogosto končajo na odlagališčih ali v sežigalnicah. Elektronika vsebuje različne nevarne snovi, kot so svinec, živo srebro, kadmij in zaviralce gorenja, ki lahko prodrejo v tla in vodne vire, onesnažijo ekosisteme in predstavljajo tveganje za zdravje ljudi.

Te naprave vsebujejo tudi dragocene vire, vključno s plemenitimi kovinami, kot so zlato, srebro in baker, ter kritičnimi surovinami, ki so ključne za zeleni prehod in proizvodnjo novih elektronskih naprav. Če e-odpadki niso pravilno reciklirani, grede ti dragoceni materiali v odpad. V Sloveniji je lokacij za oddajo e-odpadkov res veliko in pri družbi ZEOS so zato pripravili pregleden spletni zemljevid le-teh, ki ga najdete na www.zeos.si/zbirna-mesta/.

Zbiralna akcija v Novem mestu letošnja osrednja aktivnost v sklopu 14. oktobra

V Knjižnici Mirana Jarca v Novem mestu bo novembra letos zaživela knjižnica reči. Ker so njene police še precej prazne, so se njeni organizatorji odločili, da v drugi polovici oktobra organizirajo zbiralno akcijo »Prinesi uporabne stvari za knjižnico reči«, ki bo potekala med **14. in 27. oktobrom 2023**. Vse zbrane, še uporabne stvari bo prejela Knjižnica Mirana Jarca Novo mesto, kjer bodo na voljo za brezplačno izposajo vsem občankam in občanom. V akciji poleg novomeške knjižnice sodelujejo še Območno združenje Rdečega križa Novo mesto, Društvo za razvijanje prostovoljnega dela Novo mesto, LokalPatriot, društvo Knjižnica Reči, družba ZEOS, d.o.o. v sklopu projekta Life Spodbujamo e-krožno in Komunala Novo mesto, d.o.o.. Več o akciji: www.zeos.si/dogodki/zbiralna-akcija-v-novem-mestu-prinesi-uporabne-stvari-za-knjiznico-rci/.

Več informacij:

ZEOS, d.o.o.: Urša Dolinšek / T: 01 235 52 55 / E: urska.dolinsek@zeos.si

WEEE Forum: Magdalena Charytanowicz / M: +32 494 23 28 83 / E: magdalena.charytanowicz@weee-forum.org

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA OKOLJE,
PODNEBJE IN ENERGIJO

